

Introducció

Sempre hi haurà un professor d'història que desvetlli a una nova generació la consciència d'allò que és just i allò que és injust, i li transmeti el bagatge de totes aquestes aspiracions de justícia, de pau i de vida.

Josep Fontana,
Historia: análisis del pasado y proyecto social, 1982
Del pròleg de l'edició de 1999

El llibre que teniu a les mans sorgeix de les comunicacions i ponències presentades a les XVI Jornades Internacionals de Didàctica de les Ciències Socials, celebrades el febrer de 2019 a la Universitat Autònoma de Barcelona. Any rere any, aquestes Jornades esdevenen un espai per intercanviar i compartir experiències i recerques de diferents nivells educatius, i ens permeten repensar, millorar i actualitzar l'ensenyament de les ciències socials i la formació del professorat.

En les anteriors edicions ens havíem plantejat quin futur volíem construir, quina ciutadania educar i quin professorat formar. Des de la Didàctica de les Ciències Socials entenem que el futur ha de tenir un paper predominant en el dia a dia de les aules; però quan comença aquest futur? Ni lluny ni remot, el futur comença ara, en cada acció i cada decisió individual i col·lectiva que prenem.

L'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials és fonamental per a la formació d'una ciutadania crítica, responsable i activa, capaç d'entendre els problemes i reptes del món en el qual vivim per tal de posicionar-s'hi i actuar-hi socialment. En un món de canvis ràpids, de desigualtats creixents, de gran impacte de les xarxes, les imatges i els relats dels mitjans, de desafiaments socials i ambientals urgents, alumnat i professorat de les diferents etapes educatives hem d'enfrontar junts els reptes per a la construcció d'un futur on tothom hi tingui cabuda.

Però quines eines tenim per a fer-ho? Quin paper hi podem jugar, des de les aules? Perquè no sigui només un discurs utòpic i allunyat de les realitats educatives més palpables, les comunicacions han girat al voltant de quatre eixos de reflexió bàsics:

1. Llegir el món: què veig, què penso, què em pregunto? - Enfront de la post-veritat i les mentides, el pensament crític i la literacitat crítica.